

til dem, som kommer efter. Det kunde kun fremme en Udvikling af vor Skatte-lovgivning i den rigtige Retning; vi har længe nok bevæget os i den forkerte.

Efter det ærede Medlem fra Ribes Opfattelse burde Brugerne sidde paa rimelige Vilkaar. Det er den gamle Tankegang, der skinner igennem i vor Husmandslovgivning; men for at komme til at sidde paa disse rimelige Vilkaar skal Brugeren have visse Kvalifikationer, og saa skal han have en bedre Stilling end alle andre, og saa skal man have en saadan Undtagelseslovgivning, som den nuværende Husmandslov efter min Mening altid har været. Det var bedre at give en Lov, der tog Sigte paa alle dem, der opfyldte de tekniske Betingelser, man maatte stille, for at de kunde komme i Betragtning ved Oprettelsen af disse Landbrug. Det forekommer mig — jeg kan ikke undlade at gøre opmærksom derpaa —, at jo mere rimelige Vilkaarene skal være, des større Uret gør man imod dem, som paa Grund af Forholdene ikke kan komme i Betragtning. En Undtagelseslov for Personer har jeg aldrig været nogen stærk Tilhænger af; jeg synes, at den Lov, der kommer de fleste til gode, gavner man mest med. Hvis Vurderingen skal være saa lav, at den ikke bliver Udtryk for den gængse Værdi i vedkommende Øjeblik; tror jeg, at man er inde paa et meget farligt og forkert Princip. Nøjes man med Vurdering ved Ejerskifte, da er det en udstrakt Haand, det indrømmer jeg, men det er en Forflygtigelse af det Princip; jeg meget gerne vilde have fastholdt ved Gennemførelsen af det foreliggende Lovforslag.

Det ærede Medlem for Bornholms Amts 1ste Valgkreds (Hauge) gav Lovforslaget sin Tilslutning, men sagde, at det drejede sig kun om en Lov af ringe Omfang, og det ærede Medlem vilde advare imod at tro, at der tilføres vor Husmandslovgivning ret stor Værdi ved en Lov som den foreslaaede. Jeg er ikke ganske enig med det ærede Medlem. Jeg vil gerne tilraade at gennemføre en Lov om Anvendelse af den offentlige Jord, en Lov, som ikke alene sigtede paa den Jord, som Staten nu har inde, men ogsaa paa den, som den i Fremtiden faar; jeg siger dette, fordi der er stor Mulighed for, at Staten erhverver Jord til Ejendom under den ene eller den anden Form, og Landbokommissionen har jo blandt andet den Opgave at vise Vej i saa Henseende, finde en Form for Erhvervelse af Jord. Og jeg tror nu, at hvis man ved at tilrettelægge en Lov

som den foreslaaede kunde — maaske med de Ændringer, som Erfaringen viser nødvendige — skabe et Grundlag for en virkelig god Reform af den offentlige Jords Anvendelse, vilde i samme Grad, som dette skete, Ønsket om, at Staten kom til at besidde store Grundarealer, vokse. Jeg mener i øvrigt, at selv de begrænsede Arealer, som Staten nu ligger inde med, er saa store, at man ved at realisere nogle af dem kan komme langt, langt flere i Møde, end det har været muligt i de forløbne Aar efter den gældende Husmandslov. Man kan ikke sige andet, end at dette vil betyde et Plus særlig i Tider, hvor Oprettelsen af Hjem er saa vanskelig som for Øjeblikket. Derimod giver jeg det ærede Medlem for Bornholms Amts 1ste Valgkreds Ret i, at det er meget sandsynligt, at de, som bliver Statshusmænd i Henhold til denne Lov, en Gang kunde finde paa, at de skulde have afløst den aarlige Afgift, akkurat som de nuværende Arvefæstere forlanger af Staten at blive fri for deres Afgift. Jeg kunde tænke mig, at dette skete paa et Tidspunkt, da Afgiften var høj, og man sandsynligvis stod overfor et Prisfald, saa disse Folk faldt for Fristelsen til at komme ud af et Forhold, naar de selv kunde tjene derpaa, og ikke brød sig om dem, der kom efter. Det skulde ikke forbavse mig, om fremtidige Statshusmænd paa dette Omraade viste en saadan Egoisme, som man ikke kan undlade at lægge Mærke til skinner igennem i enkelte Henseender. Men det gør dog en væsentlig Forskel, at man her staar overfor Statsmagten og udnytter Statsværdier mod fuldt Vederlag, at vedkommende har faaet deres Hjem ved Statens Haandsrækning og ikke staar med Forpligtelse overfor Privatmand. Det er muligt, at man kunde risikere et saadant Forlangende af en fremtidig Statshusmand; men derfor kunde det dog aldrig falde mig ind at undlade at være med til at gennemføre et Lovforslag som det foreliggende. At der vil fremkomme uberettigede, urimelige og egoistiske Forlangender i Fremtiden ligesom i Fortiden, er jeg lige saa sikker paa som det ærede Medlem for Bornholms Amts 1ste Valgkreds.

Om Enkeltheder i Lovforslaget skal jeg kun gøre nogle faa Bemærkninger. Man har ved Lovforslagets Udarbejdelse søgt i højere Grad at komme i Overensstemmelse med Loven om Oprettelse af Husmandsbrug, end det er foreslaaet fra Landbokommissionens Side. Derved har man opnaaet i stærkere Grad at gøre For-